

פרק 4

מדינת ישראל כ"מדינת העם היהודי"

מדינת ישראל רואה עצמה כמדינתם של כלל היהודים החיים בעולם ולא רק כמדינתם של האזרחים החיים בה אלא. מנהיגיה של מדינת ישראל חשים מחויבים לסייע, לתמוך ולהגן על קהילות יהודיות החיות בגולה ולא רק על אזרחי המדינה. כל אלה מבטאים את תפיסתה העצמית של מדינת ישראל כ"מדינת העם היהודי"¹. בפרק זה נראה כיצד באה לידי ביטוי מחויבותה של מדינת ישראל לעם היהודי החי מחוץ למדינה, נעמוד על טיב היחסים שבין מדינת ישראל לבין קהילות יהודיות החיות בגולה ונלמד על המחלוקות המתעוררות בעקבות הגדרתה של מדינת ישראל כ"מדינת העם היהודי". בתוך כך נרחיב מעט על כמה ממאפייניה המרכזיים של יהדות ארה"ב, שהיא הקהילה היהודית הגדולה ביותר החיה כיום בגולה.

1. הפזורה היהודית בעולם

על פי ההערכה המקובלת חיים כיום בעולם כ- 13.3 מיליון יהודים². הקהילה היהודית הגדולה בעולם חיה בישראל והיא מונה כ- 5.5 מיליון יהודים (מעל 40% מהיהודים בעולם). הקהילה היהודית השנייה בגודלה בעולם חיה בארה"ב, בה מתגוררים כ- 5.3 מיליון יהודים. יחד מהוות קהילות אלה כ- 80% מהיהודים בעולם. עם השנים עלה משקלם היחסי של היהודים החיים בישראל עד שכיום מהווה את הקהילה היהודית הגדולה ביותר בעולם, אם כי עדיין רוב היהודים בעולם (כ- 60%) חיים בגולה. הגידול במשקלה של הקהילה היהודית החיה בישראל נבע מעלייתם של יהודים רבים לישראל, מהריבוי הטבעי של היהודים החיים בארץ ומשל נטייתם של חלק מהיהודים החיים בתפוצות להינשא עם מי שאינם יהודים.

הקהילה היהודית בארה"ב

כאמור, הקהילה היהודית בארה"ב היא הקהילה היהודית הגדולה החיה כיום בגולה והיא קרובה במימדיה לקהילה היהודית החיה בישראל. בשל מימדיה של קהילה זו נרחיב להלן על שתי סוגיות עיקריות בהן היא נבדלת מהקהילה היהודית החיה בישראל:

☞ **היחס לדת:** רובם המכריע של היהודים החיים בארה"ב מגלים הזדהות עם הזרם הרפורמי (כ- 40%) או עם הזרם הקונסרבטיבי (כ- 40%). רק כ- 5% מיהודי ארה"ב מזדהים עם הזרם האורתודוקסי וכ- 15% מיהודי ארה"ב אינם מגלים הזדהות עם אף אחד מזרמים דתיים אלה. הזרמים הדתיים ביהדות נבדלים ביניהם על פי מידת מחויבותם להלכה: האורתודוקסים מגלים את המחויבות הרבה ביותר להלכה והרפורמים מגלים את המחויבות הנמוכה ביותר להלכה³. הבדל זה בא לידי ביטוי בסוגיות שונות כמו הגיור, מעמד האישה ונישואי תערובת⁴.

השפעתם הרבה של הזרמים שאינם אורתודוקסיים בקרב יהדות ארה"ב עומדת בניגוד מוחלט למצב השורר בישראל, בה הזרם האורתודוקסי נהנה מהשפעה חברתית ופוליטית רבה הרבה יותר משני הזרמים הדתיים האחרים. עובדה זו מעוררת לעיתים מחלוקות בין מדינת ישראל לבין הקהילה היהודית החיה בארה"ב (ראה להלן).

¹ להרחבה על נושא זה ראה הפרק העוסק בגישות השונות הקיימות ביחס לאופייה הרצוי של מדינת ישראל.
² מתוך נתוני הסוכנות היהודית משנת 2008. נתון זה כולל את כל המגדירים עצמם כיהודים, גם אם אינם מוגדרים ככאלה על פי ההלכה.
³ להרחבה על הזרמים הדתיים ביהדות ראה הפרק העוסק בשסע הדתי בישראל.
⁴ חלק מהרבנים הרפורמים משיאים זוגות מעורבים בהנחה שהדבר עשוי לחזק את זיקתם של משפחות מעורבות ליהדות.

היחס לצינונות ולמדינת ישראל: לפני הקמת מדינת ישראל גילתה הקהילה הרפורמית, הנהנית מהשפעה רבה בקרב היהודים החיים בארה"ב, התנגדות לתנועה הציונית ולפעילותה. אולם לאחר השואה, ובמיוחד לאחר הקמת מדינת ישראל, שינתה הקהילה הרפורמית את יחסה לצינונות וכיום היא מביעה תמיכה גלויה במדינת ישראל ומנהיגיה שואפים לסייע לישראל בדרכים שונות (ראה להלן).

2. ביטויים למחויבותה של מדינת ישראל לעם היהודי בגולה

מחויבותה של מדינת ישראל לעם היהודי, שרובו חי כאמור מחוץ למדינה, באה לידי ביטוי בכמה דרכים:

2 (א) מגילת העצמאות

מגילת העצמאות היא ה"אני מאמין" של מדינת ישראל, מעין הצהרת כוונות שלאורה שואפת המדינה לכוון את צעדיה.⁵ המגילה מבטאת את תפיסתה העצמית של מדינת ישראל כמדינת כלל היהודים בעולם בכמה דרכים:

ההיסטוריה של העם היהודי מצדיקה את הקמת המדינה: מגילת העצמאות סוקרת את ההיסטוריה של העם היהודי בארץ ובגולה ומצדיקה בעזרתה את הצורך שבהקמת מדינה לעם היהודי. בחלק ההיסטורי של המגילה מצוין כי שואת יהדות אירופה, שהתרחשה בתקופת מלחמת העולם השנייה, מוכיחה את נחיצות הקמתה של מדינה שתספק מקלט לבני העם היהודי החיים בגולה.

הפניית קריאה לבני העם היהודי לעלות למדינה ולהשתתף בבנייה: מגילת העצמאות מבטיחה שמדינת ישראל תאפשר את עלייתם יהודים מכל העולם וקוראת להם לעלות ולהשתתף בבנין המדינה.

2 (ב) חקיקה

במהלך השנים חוקקה מדינת ישראל שורת חוקים שנתנו ביטוי למחויבותה כלפי היהודים בעולם:

חוק השבות מאפשר את עלייתם של יהודים לישראל: שנת 1950 חוקקה מדינת ישראל את "חוק השבות" הקובע כי כל יהודי החי בעולם זכאי לעלות למדינת ישראל. השימוש במילה "שבות" מראה כי מדינת ישראל אינה מתייחסת לבני העם היהודי העולים לארץ כאל מהגרים, אלא כמי ש"שבים" לארצם.

חוק האזרחות: חוק האזרחות הנהוג בישראל קובע כי מי שעלה לישראל תוך שימוש ב"חוק השבות" יהיה זכאי לקבל אזרחות ישראלית.

חוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית – הסוכנות היהודית לארץ ישראל: ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית לארץ ישראל הם מוסדות לאומיים של העם היהודי אשר התקיימו עוד בטרם קמה מדינת ישראל.⁶ בשנת 1955 חוקקה הכנסת חוק המעניק למוסדות אלה מעמד מיוחד ומאפשר את המשך פעולתם החוקית. חקיקה זו נועדה לאפשר למדינת ישראל להיעזר במנגנונים של המוסדות הלאומיים כדי להמשיך ולשמור על קשר עם היהודים בגולה ולהסתייע בהם בעידוד ובקליטת עלייה. פעילותם של גופים אלה מאפשרת למדינת ישראל לשמור על קשר עם קהילות יהודיות בגולה באופן בלתי ישיר.⁷

⁵ להרחבה על מגילת העצמאות ועל מעמדה החוקי ראה הפרק "מגילת העצמאות" וכן הפרק העוסק ביסודות החוקתיים של מדינת ישראל.

⁶ מוסדות אלה ארגנו את היהודים הציונים בעולם, ייצגו את העם היהודי בפני גורמים שונים בעולם (כמו ממשלת המנדט הבריטי, ממשלת בריטניה, הממשל האמריקני, האו"ם ועוד) סייעו להעלאת יהודים לארץ ולקליטתם וסייעו לניהול רכישת קרקעות ארץ ישראל למען העם היהודי. פעולות אלה הביאו, בשנת 1948, להקמת מדינת ישראל.

⁷ מדינת ישראל נאלצת לקיים קשר בלתי ישיר עם קהילות היהודיות בגולה מכיוון שקיום קשר ישיר עם היהודים בגולה, שהם אזרחי מדינות זרות, עלול לעורר התנגדות מצד המדינות בהם חיים היהודים, בטענה שפעילותה של מדינת ישראל בתחומן פוגעת בריבונותן. מנגד, פעילותם של המוסדות הלאומיים, שאינם כפופים מבחינה רשמית למדינת ישראל, עשויה להקל על חששן של המדינות בהן חיים היהודים.

2 (ג) שמירה על קשר עם בני העם היהודי החיים בגולה

מדינת ישראל שומרת על קשר עם קהילות יהודיות בגולה על ידי שליחת שליחים, כמו מורים ורבנים, המסייעים בארגון פעילות תרבותית וחינוכית שנועדה לחזק את זהותם היהודית ואת זיקתם של היהודים בגולה למדינת ישראל.

פעילות זו מסתייעת בפעילותם של המוסדות הציוניים (כמו הסוכנות היהודית). שיתוף פעולה זה מתאפשר באמצעות "חוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית – הסוכנות היהודית לארץ ישראל" (ראה לעיל).

2 (ד) דאגה לשלום וביטחונם של בני העם היהודי החיים בגולה

במהלך השנים הוכיחה מדינת ישראל את מחויבותם לשמירה על שלוםם וביטחונם של קהילות יהודיות הסובלות ממצוקה בגולה. מחויבות זו באה לידי ביטוי בדרכים גלויות וחשאיות:

☞ **פעילות גלויה ורשמית:** כאשר קיימת פגיעה ביהודים, החיים במדינות עמן מקיימת ישראל יחסים דיפלומטיים, מדינת ישראל מגישה לממשלותיהן של ארצות אלה מחאה דיפלומטית או פונה אליהן בדרישה לחקור את הפגיעה ביהודים ולהילחם בה. כך קרה למשל כאשר ארעה פגיעה בבתי כנסת יהודיים בתורכיה.

☞ **פעילות חשאית:** מדינת ישראל פועלת באופן חשאי כדי לסייע לעלייתם של יהודים החיים במדינות אויב הסובלים ממצוקה ורדיפות.

3. זיקתם של בני העם היהודי בגולה למדינת ישראל

קיומה של מדינת ישראל מחזקת את זהותם היהודית של היהודים החיים בעולם, אשר רבים מהם חשים זיקה כלפי מדינת ישראל. ישראל נתפסת בעיני רבים מהם כמרכז הרוחני של העם היהודי ומספקת להם תחושת ביטחון כמקום שיוכל לקבלם בשעת צרה.

זיקתם של היהודים בעולם באה לידי ביטוי בכמה דרכים:

☞ **תרומה כלכלית:** חלק מהיהודים החיים בגולה תורמים כספים למדינת ישראל המיועדים לצרכים שונים- ביטחוניים, חינוכיים ואחרים. חלק מהקהילות היהודיות מקיימות פעילויות מאורגנות וקבועות של התרמה (כמו "המגבית היהודית" בארה"ב). חשיבותן של תרומות אלה למדינת ישראל הייתה רבה בעיקר בשנים הראשונות לקיומה.

☞ **תמיכה פוליטית:** חלק מהקהילות היהודיות בעולם מקיימות פעילות פוליטית קבועה באמצעות "שדולה" (לובי). מטרתה של פעילות זו היא להשפיע על קובעי המדיניות המרכזיים בארצותיהם (אנשי ממשל וחברי פרלמנט) לנקוט במדיניות שתהיה נוחה למדינת ישראל.

☞ **הפגנת תמיכה פומבית:** חלק מהיהודים בגולה מביעים את תמיכתם בישראל בראיונות לכלי התקשורת הפועלים בארצותיהם ועל ידי השתתפות בהפגנות, מצעדים ועצרות. פעילות זו תורמת ליצירת דעת קהל אוהדת למדינת ישראל בארצות בהן הם חיים.

בכל התחומים הללו בולטת תרומתה של יהדות ארה"ב, בה חיה הקהילה היהודית הגדולה ביותר בגולה.

4. סוגיות השנויות במחלוקת בעקבות הגדרתה של מדינת ישראל כמדינת העם היהודי

הגדרתה של מדינת ישראל כ"מדינת העם היהודי" מעוררת מספר מחלוקות:

4 (א) סוגיית חוק השבות

במהלך השנים עורר חוק השבות מחלוקת בשני נושאים עיקריים:

האם מדובר בחוק דמוקרטי? ישנם ישראלים, רובם ערבים, הטוענים כי חוק השבות הוא חוק מפלה ואף גזעני. לדעתם חוק זה אינו חוק שוויוני ואינו מתאים לרוח הדמוקרטיה של המדינה. רוב היהודים רואים בחוק זה חוק ראוי, שאינו פוגע בערכיה הדמוקרטיות של המדינה, ורואים בו חוק הכרחי לשמירה על זהותה היהודית של המדינה כמדינה בעלת רוב יהודי ו"כמדינת העם היהודי".

מיהו יהודי?⁸ חוק השבות מגדיר כיהודי את מי ש"אמו יהודיה, או שנתגייר ואינו בן דת אחרת". האורתודוקסים, המהווים רוב בקרב הדתיים במדינת ישראל, דורשים לשנות חוק זה ולהוסיף בו את המילה "כהלכה" להגדרת הגיור- כך שיהודי יוגדר כמי ש"אמו יהודיה, או שנתגייר כהלכה ואינו בן דת אחרת". הרפורמים והקונסרבטיבים, המהווים רוב בקרב היהודים הדתיים בארה"ב, מתנגדים לחקיקה מעין זו היות והיא פוסלת הליכי גיור שבוצעו על ידם.

4 (ב) סוגיית זכותם של בני העם היהודי בגולה להתערב בפוליטיקה הפנימית בישראל

חלק מהיהודים החיים בגולה סבורים שהם זכאים להשפיע על הפוליטיקה הישראלית. לעומת זאת רבים מהיהודים החיים בישראל דוחים גישה זו היות והם סבורים כי רק אזרחי ישראל זכאים לכך, כמי שחיים במדינה ונושאים בנטל הביטחוני והכלכלי היומיומי הכרוך בחיים בישראל. מחלוקת זאת באה לידי ביטוי בשתי סוגיות עיקריות:

עתידי השטחים: חלק מהיהודים בגולה מאמינים שכבני העם היהודי הם זכאים להביע את עמדתם ביחס לעתיד השטחים. כך למשל סבורים יהודים רבים החיים בגולה, המחזיקים בעמדות פוליטיות ימניות, כי מדינת ישראל אינה זכאית לוותר על ריבונותה בחלקים מירושלים, היות וירושלים היא בירה רוחנית של העם היהודי ולא רק בירתה הפוליטית של מדינת ישראל. לעומתם ישראלים רבים, מימין ומשמאל, מחזיקים בדעה כי עתיד השטחים, ובתוך כך גם עתידה של ירושלים, הוא סוגיה הנתונה להחלטתם של אזרחי ישראל בלבד, היות והחלטה זו תשפיע על חייהם באופן ישיר.

מיהו יהודי?: בסוף שנות השמונים של המאה העשרים ניסו נציגי המפלגות הדתיות (האורתודוקסיות) בכנסת לשנות את חוק מיהו יהודי כך שלא יוכרו עוד הליכי הגיור שבוצעו על ידי הזרם הרפורמי והזרם האורתודוקסי (ראה לעיל). ניסיון זה עורר התנגדות נמרצת מצד יהדות ארה"ב, שכאמור רוב הדתיים בה נמנים על קהילות אלה. ההתנגדות הועילה ובסופו של דבר הוסרה הצעת החוק, מתוך חשש שחקיקתו תגרום לקרע בין ישראל לבין יהדות ארה"ב. דברים אלה עוררו שאלות עקרוניות ביחס לזכותן של הקהילות היהודיות בגולה להתערב בהליכי החקיקה הפנימיים של מדינת ישראל.

4 (ג) סוגיית מרכזיותה של מדינת ישראל בחיי העם היהודי

ניתן למצוא שתי גישות יסודיות בסוגיה זו:

מדינת ישראל כמרכז העם היהודי: רוב היהודים בישראל ובעולם רואים בישראל את המרכז הרוחני והתרבותי של העם היהודי.

בתפיסה זו חלה, במהלך השנים, התפתחות והתמתנות: בשנים הראשונות לקיומה של מדינת ישראל החזיקו רבים בישראל בעמדה השוללת באופן עקרוני את הלגיטימציה של היהודים להמשיך ולחיות בגולה. רבים ציפו שהעם היהודי יעלה לישראל בהמוניו ושישראל תהפך למרכז היהודי הגדול ביותר בעולם. רמז לציפייה זו ניתן למצוא גם במגילת העצמאות (ראה ציטוט בסוף הפרק). אולם רובו של העם היהודי בחר להמשיך לחיות בגולה ועובדה זו אילצה את מדינת ישראל למתן את יחסה לגולה.

⁸ להרחבה על חוק זה ועל המחלוקת שהוא מעורר ראה הפרק העוסק בדרכי קבלת אזרחות ישראלית.

אמנם גם כיום יהודים רבים בעולם רואים במדינת ישראל כמרכז העם היהודי ומדינת ישראל עדיין עדיין שואפת להגביר את מימדי העלייה. אולם למעשה מדינת ישראל מכירה בקיומה של הגולה ובקיומם של מרכזים יהודיים נוספים בגולה כתופעת קבע בחיי העם היהודי. שאיפתה של מדינת ישראל לשמור על קשריה עם העם היהודי החי בגולה (הנושא נדון בחלקו הראשון של פרק זה) היא ביטוי מובהק להכרה זו.

מדינת ישראל כאחד ממרכזי העם היהודי: ישנם יהודים, בעיקר בקרב אלה החיים בגולה, הרואים בישראל כאחת מקהילות העם היהודי, שאינה בהכרח המרכזית שבהן. הם מאמינים שניתן לקיים חיים יהודיים בעלי תוכן תרבותי, דתי ורוחני גם מחוץ למדינת ישראל. להצדקת עמדתם הם מציינים כי גם בגולה מתקיימת מערכת חינוכית ותרבותית יהודית וכי קיימים ארגונים יהודיים שאינם ציוניים (כמו ה"ג'וינט" ו"הייאס") המגישים סיוע ליהודים הסובלים ממצוקה וליהודים מהגרים. לפי תפיסה זו על המרכזים היהודיים בעולם לשמור ביניהם על הקשר ועל שיתוף הפעולה לחיזוק הזהות היהודית ולתועלתם ההדדית של כלל המרכזים היהודיים הקיימים בעולם.

המחזיקים בתפיסה זו מבקרים את תפיסתה העצמית של מדינת ישראל כמרכז העם היהודי ורואים בה התנשאות.

קטעי מקור

מתוך מגילת העצמאות (1948)

"השואה, שנתחוללה על עם ישראל בזמן האחרון, בה הוכרעו לטבח מיליוני יהודים באירופה, הוכיחה מחדש בעליל את ההכרח בפתרון בעיית העם היהודי מחוסר המולדת והעצמאות על-ידי חידוש המדינה היהודית בארץ-ישראל, אשר תפתח לרווחה את שערי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אומה שוות-זכויות בתוך משפחת העמים.

...מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקניבוץ גלויות.

...אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב היישוב בעלייה ובבניין ולעמוד לימינו במערכה הגדולה על הגשמת שאיפת הדורות לגאולת ישראל."

מתוך חוק השבות (1950)

"1... כל יהודי זכאי לעלות ארצה..."

"4... לעניין חוק זה 'יהודי' – מי שנולד לאם יהודיה או שנתגיר, והוא אינו בן דת אחרת..."

מתוך חוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית – הסוכנות היהודית לארץ ישראל (1955)

"4... מדינת ישראל מכירה בהסתדרות הציונית העולמית כסוכנות המוסמכת שתוסיף לפעול במדינת ישראל לפיתוח הארץ ויישובה, לקליטת עולים מהתפוצות ולתיאום פעולותיהם בישראל של מוסדות ואיגודים יהודיים הפועלים בתחומים אלה.

5. ייעוד קניבוץ הגלויות העומד במרכז משימותיהן של מדינת ישראל ושל התנועה הציונית בימינו, מחייב אמצעים מתמידים של העם היהודי לתפוצותיו; ולכן מצפה מדינת ישראל להשתתפותם של כל היהודים,

כיחידה וכגופים, בבניין המדינה ובעזרה לעליית המוני העם לתוכה, ורואה צורך באיחוד כל קיבוצי היהודים למטרה זו..."

שאלות לתרגול

1. כיצד באה לידי ביטוי מחויבותה של מדינת ישראל כלפי היהודים בגולה?
2. הסבר את הגישה "מדינת העם היהודי" והבא שני חוקים המוכיחים את מחויבותה של מדינת ישראל לגישה זו.⁹
3. מהם הגורמים שבשלם רואים היהודים בגולה את מדינת ישראל כמרכז העם היהודי? כיצד הם מבטאים זיקה זאת?
4. כיצד באה לידי ביטוי במגילת העצמאות מחויבותה של מדינת ישראל לעם היהודי בגולה?
5. הבא סוגיה אחת השנויה במחלוקת בקרב אזרחי ישראל בעקבות הגדרתה של מדינת ישראל כמדינת העם היהודי.
6. הבא סוגיה אחת השנויה במחלוקת בין היהודים בישראל ובעולם.
7. הסבר את המחלוקת סביב סוגיית "מיהו יהודי". מדוע סוגיה זו מעוררת עניין בקרב היהודים החיים בארה"ב?¹⁰
8. כיצד מבטא חוק השבות את הגישה "מדינת העם היהודי"?¹¹
9. קרא את דבריה של שושנה קארדין, יו"ר המגבית המאוחדת לישראל בבולטימור ארה"ב, והשב על השאלות שאחריו:¹²
 - א. כיצד תופשת הכותבת את היחסים הרצויים בין מדינת ישראל לבין הגולה? אילו נימוקים ניתן להביא כדי לחזק את עמדתה?
 - ב. הבא עמדה נוספת הקיימת בקרב היהודים בסוגיה זו המתנגדת לעמדתה של הכותבת.
10. קרא את הקטע הבא והשב על השאלות שאחריו:¹³

"...מעולם לא ניצלה קבוצת יהודים בעזות מצח כזאת את השפעתם הפוליטית כדי לסכל פשרה דיפלומטית שהתקבלה על דעתם של ראשי הממשל בישראל ובארה"ב. הם מילאו כאן תפקיד של

⁹ שאלה משלבת.

¹⁰ שאלה משלבת.

¹¹ שאלה משלבת.

¹² מתוך: לילי גלילי, "אנחנו גולה שנעלמת?", הארץ, מאי 1995.

¹³ מתוך: עקיבא אלדר, "חוצפה יהודית", הארץ, מרץ 1994. הדברים נכתבו בעקבות ניסיונם של יהודים בארה"ב להתערב בניסיונה של ממשלת ישראל לדון בפשרה טריטוריאלית בירושלים עם הפלסטינאים.

- אופוזיציה מובהקת לממשלתה החוקית של ישראל... רוב חברי הקונגרס שחתמו על העצומות נושאים את שם ירושלים לשווא כדי לשאת חן בעיני בוחרים ובעלי ממון יהודים. ירושלים, הם אומרים, אינה רק בירתה של ישראל, אלא 'בירתו של העם היהודי'. נראה שאין מנוס אלא לומר להם חד וחלק: ירושלים היא בירתו הרוחנית והדתית של העם היהודי. אך ירושלים היא בירתם הפוליטית של אזרחי מדינת ישראל, כמו שושינגטון היא בירתם היחידה של תושבי ארה"ב..."
- א. כיצד ביטאו בקטע זה היהודים בארה"ב את זיקתם כלפי מדינת ישראל? ציין שתי דרכים נוספות שבעזרתם מספקים היהודים בעולם תמיכה למדינת ישראל.
- ב. איזו מחלוקות, המתעוררת בעקבות הגדרתה של מדינת ישראל כ"מדינת העם היהודי", באה לידי ביטוי בדברים אלה? בסס דבריך על הכתוב.